

Alkotmánybíróság

1015 Budapest

Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/01947-0/2021	
Érkezett: 2021 MÁJ 26.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 1. db	

Alulírott Bakó Beáta [REDACTED] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a *védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának harmadik fokozatára tekintettel a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedéseket szabályozó kormányrendeletek módosításáról* szóló **194/2021. (IV. 26.) Kormány rendelettel** és a *védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának negyedik fokozatára tekintettel a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedéseket szabályozó kormányrendeletek módosításáról* szóló **233/2021. (V. 6) Kormányrendelettel módosított a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről** szóló **484/2020. (XI. 10.) Kormányrendelet 6. § (2)-2(c) bekezdései** (kulturális rendezvényen való részvétel), **8. § (6)-7(b) bekezdései** (vendéglátó helyen való tartózkodás), **10. § (1), (5)-(6) bekezdései** (szálláshelyen való tartózkodás), **12. § (1)-(2), 3(a), (4) b)pont, (4c) a pont bekezdései** (szabadidős létesítmények látogatása)

ellentétesek az Alaptörvény

- **I. cikk (3) bekezdésével** (szükségesség-arányosság elve),
- **II. Cikkével** (emberi méltósághoz való jog)
- **VI. Cikk (1) bekezdésével** (magán- és családi élethez, kapcsolattartáshoz való jog),

- **X. Cikk (1) bekezdésével** (tudományos kutatás szabadsága),
- **XI. Cikk (1) bekezdésével** (művelődéshez való jog),
- **XV. Cikk (2) bekezdésével** (diszkrimináció-tilalom),
- **XX. Cikk (1)-(2) bekezdésével** (testi-lelki egészséghez való jog, sportoláshoz való jog),
- **XXVI. Cikkével** (tudomány eredményeinek alkalmazásához való jog)

Indítványom alátámasztásául az alábbiakat adom elő.

I. Általános háttér és az Indítványozó bemutatása

1. A Magyarországon megjelenő új humán koronavírus (SARS-CoV-2) elleni védekezés részeként Magyarország Kormánya 2020. november 4-én veszélyhelyzetet hirdetett ki.¹ Ezt a rendkívüli jogrendet a Parlament is megerősítette törvényben.² Az Alaptörvény 53-54. cikkeiben foglalt rendkívüli jogrend 2021. februárjában meghosszabbításra került, jelenleg is fennáll.³ A Kormány a járványügyi védekezésre hivatkozva rendkívül széles jogkorlátozó intézkedéseket vezetett be a jelen ügy tárgyát is képező a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló **484/2020. (XI. 10.) Kormányrendelettel** (a továbbiakban: Rendelet).

2. Az Indítványozó magyar állampolgár, akit a járványügyi intézkedések – az összes magyarországi lakoshoz hasonlóan – érintenek. A személyes érintettség bemutatására a következő pontban kerül sor.

II. Az indítványozói jogosultság és a befogadhatóság

3. Indítványozó az Indítványt az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján terjeszti elő, amely szerint az érintett személy vagy szervezet az Alkotmánybíróság eljárását akkor kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül

¹ 48/2020. (XI.3). Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről.

² A koronavírus-világjárvány-elleni védekezés második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény.

³ 27/2021. (I.29.) Kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről.

következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

4. Az Alkotmánybíróság a személyes érintettséggel kapcsolatos gyakorlatát a következőképpen foglalta össze. „Az Alkotmánybíróságnak különös figyelmet kell fordítania a kivételesség feltételének megállapíthatóságára, mert ez a panaszfajta nem válhat popularis actio-vá (a közvetlen érintettséget mellőző, jogalkalmazás eredményeként bekövetkező jogsérelem nélküli eredményes indítvánnyá). Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. (33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]-[62], [66])” (3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]).

5. Tehát “[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától” (3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]). A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az érintettségnek személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie (3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]).

6. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezést az indítványozóval szemben nem alkalmazták, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) (3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]). “Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az

alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia" (először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [30]-[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]).

7. Az Alkotmánybíróság a személyes érintettség körében **a gyakorlatilag határozatlan érintetti körre való kiterjedés esetén megállapíthatónak látta az érintettséget** (32/2013. (XI. 22.) AB határozat 34. pont).

8. Az Indítványozó védettségi igazolvánnyal nem rendelkezik és nem is fog, ugyanis nem kívánja beoltatni magát. Ennek jelen ügy szempontjából nincsen jelentősége, ugyanis a koronavírus elleni oltás nem kötelező sem Magyarországon, sem máshol az Európai Unióban. Az Indítványozó hangsúlyozza ettől függetlenül, hogy jelen beadvány semmiben nem értelmezhető az oltással kapcsolatos állásfoglalásként, tárgya teljesen más.

9. Az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló panasz a Rendelet vonatkozásában sem fogadható be a kivételesség vizsgálata nélkül. A Rendelet az Indítványozóra közvetlenül hatályosul, a következők szerint. Az Indítványozó magyarországi lakos, jelenleg posztdoktor kutatóként külföldön tartózkodik, de rendszeresen jár haza. Az utazási szigorítások okán, továbbá minthogy nemrégiben adott életet gyermekének, karácsony óta a jelen alkotmányjogi panasz beadásáig nem volt idehaza, viszont a nyár folyamán többször is tervez hazajönni hetekre, hogy a család és a barátok végre találkozzanak a babával.

10. Az otthoni tartózkodás alatt az Indítványozó programokat is szervezne, de a megtámadott szabályozás azzal a következménnyel jár, hogy éttermek, kávézók belterébe nem ülhet be (mondjuk egy esős vagy hűvösebb napon, amiből sajnálatosan egyre több van). Az Indítványozó rendszeres múzeumba, koncertre, színházba járó, ezekre a helyekre sem mehet. Indítványozó strandra, uszodába sem mehet, sőt, szálláshelyen sem szállhat meg szabadidős célból, ha barátokkal egy hosszú hétvégét turistáskodna belföldön. Végül, de nem utolsó sorban az Indítványozót szakmai vonatkozásban is hátrány éri, ugyanis könyvtárba sem tud menni, pedig kutatóként vannak olyan magyar nyelvű szakirodalmak, amiket csak magyar könyvtárakban tudna elérni.

11. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése az indítvány előterjesztésére határidőt állapít meg. Eszerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása megindítása az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehetséges. A Rendelet 194/2021 és 233/2021-es kormányrendeletekkel történt módosításai 2021. május 1-jén és 2021. május 10-én léptek hatályba, az alkotmányjogi panaszt tehát a határidőn belül nyújtja be az Indítványozó.

12. A kérdéses jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság mindeddig sem alkotmányjogi panasz, sem bírói kezdeményezés alapján nem hozott döntést, így az Abtv. 31. §-ában foglalt korlátozás sem képezi a panasz előterjesztésének akadályát.

13. Jelen beadvány egyértelműen az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést feszeget. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak egyértelműen állást kell foglalnia az alapvető szabadságjogok érvényesülésének kérdéséről a különleges jogrend esetén, kijelölnie az Alaptörvénnyel összhangban álló arányossági mércét a korlátozhatóságra nézve. Így különösen meg kell válaszolni azt a kérdést, hogy járványügyi veszélyhelyzet esetén miért kell különbséget tenni különböző alapvető jogok gyakorlása során emberek között, illetve a különbségtételnek mi az alkotmányos mércéje. A kérdés azért különösen jelentős, mert a korlátozások a különleges jogrend esetleges megszűnése esetén is fennmaradhatnak, így időben előre nem látható hosszúságú jogkorlátozásokról kell döntenie a t. Alkotmánybíróságnak.

14. Az Abtv. 52. § (5) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz eljárásokban az indítványozónak nyilatkoznia kell adatai kezelését illetően. Az Abtv. 57. § (1a) bekezdése és 68. §-a Indítványozó hozzájárul ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság indítványát teljes egészében nyilvánosságra hozza lakcíme és személyazonosító okmányán szereplő egyéb adatai kivételével. Az Indítványozó neve nyilvánosságához hozzájárul.

III. A Rendelet alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény XV. Cikke alapján

15. Az Alaptörvény XV. Cikk (2) bekezdése szerint „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy

más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

16. Az Alkotmánybíróság a diszkriminációtilalom körében megállapította, szerint „a jogegyenlőség követelménye arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie, azaz a jogalkotás során a jogalkotónak mindegyikük szempontjait azonos körültekintéssel, elfogulatlansággal és méltányossággal, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell értékelnie” {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [243]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Ez alapján valamely megkülönböztetés alaptörvényellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {vö. 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [244]–[245]}.

17. A hátrányos megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, a tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. A 29/2017. (X. 31.) határozatában rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis önkényes {lásd összefoglalóan: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az Alaptörvény XV. cikke (1) és (2) bekezdésének ezt az értelmezését követte a 32/2015. (XI. 19.) AB határozat is (Indokolás [78]–[80] és [91] bekezdései).

18. Hasonló a gyakorlata az Emberi Jogok Európai Bíróságának is. A Bíróság az Egyezmény 14. Cikkében foglalt diszkrimináció fogalmát értelmezve kifejtette, hogy diszkriminatív a Részes Állam eljárása, ha azonos helyzetben lévő személyeket objektív és észszerű indok nélkül hoz

különböző helyzetbe. Nem objektív és ésszerű a különbségtétel, ha nem azonosítható olyan legitim cél, amelynek érdekében a Részes Állam megkülönböztet, illetőleg, ha van ugyan ilyen cél, de az alkalmazott intézkedés nem áll arányban az elérni kívánt céllal (ld. *Andrejeva v. Latvia* [GC], no. 55707/00, judgment of 18 February 2009, § 81).

19. A diszkrimináció-tilalommal kapcsolatban alkalmazott tesztet az EJEB legvilágosabban a *Rasmussen v. Denmark* ügyben (application no. 8777/79) fejtette ki. Eszerint ahhoz, hogy megállapíthassuk, az Egyezmény szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma sérelmet szenvedett-e, az alábbi kérdésekre kell választ adni: van-e eltérő bánásmód; az eltérő bánásmód összehasonlítható helyzetben lévő személyekkel szemben valósult-e meg; az eltérő bánásmódnak van-e objektív és ésszerű oka.

20. A jelen ügyben kiindulásként a következő alapelveket kell leszögezni. Magyarországon a világ többi részéhez hasonlóan világjárvány volt, mely jelen beadvány benyújtásakor is tart. A járványügyi védekezés során rendkívüli jogrend került kihirdetésre, mely az alapvető jogok korlátozását a normál jogkorlátozási szintnél nagyobb mértékben engedi meg. Ezzel kapcsolatban a t. Alkotmánybíróság a IV/100/2021. AB határozatában határozatában leszögezte, hogy ez a felhatalmazás nem korlátlan, csak a járványügyi védekezés céljával arányosan kerülhet sor alapjogkorlátozásra. **Az állam mozgástere tehát nagy, de nem korlátlan és főként komoly indokolási kötelezettséget von maga után.**

21. A fentiekkel kapcsolatban fontos leszögezni, hogy a járványügyi veszélyhelyzet kapcsán alapvető jogok súlyos korlátozására került sor. Jelen ügyben is ilyen alapvető jogok korlátozásának alkotmányosságát kell megítélni. A moziba, étterembe, kulturális intézményekbe, strandra járás ugyanis nem pusztán szórakozás, hanem az Alaptörvényben foglalt jogok gyakorlása (ennek részletesebb bemutatását külön alcímek szerint fogom megtenni). Ezen jogosultságokat az állam tehát nem “visszaadja”, főként nem diszkrecionális jogkörben. A jogalkotó nem kegyet gyakorol a korlátozások feloldásakor, hanem éppen ellenkezőleg, azt kell tudnia megindokolnia, méghozzá folyamatosan, hogy miért tartja azokat fenn (ha fenntartja).

22. Jelen ügyben egyébként az szinte mindegy, hogy a t. Alkotmánybíróság az egyes témakörök kapcsán elfogadja-e, hogy Alaptörvényben foglalt alapvető jog gyakorlásáról van-e

szó, és ezért a klasszikus szükségesség-arányosság tesztet kell-e alkalmazni. A támadott szabályozás ugyanis az “egyéb” jogosultságok kapcsán alkalmazandó észszerűségi teszten sem megy át, mint az a következőkben bemutatásra kerül.

23. Arra is fontos rámutatni, hogy a szabályozás a diszkrimináció-tilalommal összefüggésben az emberi méltóság, azon belül autonómia sérelmét is megvalósítja. Az Indítványozónak számos, egymással összefüggő alapjog-korlátozást kell elszenvednie, mely az élet minden területét érintő korlátozás elér egy olyan szintet, hogy az egyén önálló életvitelét olyan mértékben akadályozza/szorítja korlátok közé, hogy az már sérti az emberi méltóságot és azon belül a személy autonómiáját.

24. Minden diszkriminációs teszt alapja a homogén csoport megállapítása, melyen belül az indokolatlan különbségtétel történt. Jelen ügyben a homogén csoport azonosítása egyszerű: az a Magyarországon tartózkodók összessége, akik a jelen ügy tárgyát képező alapvető jogaikkal kívánnak élni. Ezen csoporton belül tesz a jogalkotó különbséget aszerint, hogy az érintettek rendelkeznek-e védettségi igazolvánnyal. Ez a különbségtétel nemhogy a szükségesség-arányosság teszt próbáját, de a jogalkotó számára nagyobb játékeretet biztosító észszerűségi tesztet sem állja ki. Nem állja ki még akkor sem, ha rendkívüli jogrendben a kormány mozgásteret – indokoltan – nagy. A szabályozás ugyanis – az alábbiakban bemutatandók szerint – mindenfajta észszerűséget nélkülöz, mi több, abszurditásig irracionális, pusztán közvéleménykutatási eredményeket tükröz.

25. Járványügyi veszélyhelyzetben a jogkorlátozásokat a járvány elleni küzdelemmel kell tudni alátámasztani. A Rendelet erre kísérletet sem tesz, mi több a preambulumban (pontosabban a 194/2021-es rendelet preambulumban, mely a lényeges szabályokat bevezette a Rendelet módosításával) egyértelművé teszi, hogy az intézkedések bevezetése egy nemzeti konzultáció eredménye, ami egy jogi kötőerővel nem bíró közvélemény-kutatás. A preambulumban kimondja, hogy *“a védettségi igazolvány használatáról a **magyar emberek döntöttek** az újraindításról szóló online konzultáció során. A konzultációt kitöltők 65 százaléka támogatta azt, hogy a védettségi igazolvánnyal rendelkezők felmentést kapjanak egyes korlátozások alól.”*

26. Az Alaptörvény 28. cikk egyértelműen fogalmaz: *“A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumban (...) kell figyelembe venni.”* Az alkotmányjogi érvelés éppen ezért

meg is állhatna ezen a ponton – hiszen a kormány írásba adta, hogy egyes alapvető jogok gyakorlásának védettségi igazolványhoz kötése nem szolgál más célt, minthogy eleget tegyen egy jogi kötőerővel nem bíró közvélemény-kutatásnak. Járványügyi megfontolások tehát semmilyen szerepet nem játszottak a döntésben. Ez akkor is így van, ha a nemzeti konzultáció tárgya a járványügyi védekezés volt – ugyanis egyértelműen szakmai kérdéseket nem lehet közvéleménykutatási adatok alapján eldönteni. A közvélekedés, bizonyuljon utólag helyesnek vagy helytelennek, egyvalami bizonyosan nem: szakmai álláspont. A kormánynak pedig pontosan az lenne a feladata, hogy szakmai alapon döntsön el szakkérdéseket, és ne, vagy legalábbis ne csak az alapján, hogy arról mit gondol a közvélemény.

27. A szakértői munka fontossága alkotmányos szintű elvárás is a kormányzat felé. Az Alaptörvény XXVI. cikke ugyanis előírja, hogy működésének hatékonysága és a közügyek jobb átláthatósága érdekében „törekedjen” a tudomány eredményeinek felhasználására. Jelen beadvány kereteit szétfeszítené annak elemzése, hogy ez a szabály alapvető jognak minősül-e, vagy „pusztán” államcél. (Indítványozó álláspontja szerint egyértelműen alapvető jog, hiszen az alapjogi fejezetben helyezkedik el, és ami az állam oldalán kötelezettség – az az állampolgár oldalán logikailag nem lehet más, mint kikényszeríthető jogosultság.) Akármelyik értelmezést is teszi magáévá a t. Alkotmánybíróság, az bizonyos, hogy ez az alkotmányos szabály jelen ügyben nem érvényesült. A kormány nem a tudomány eredményeit használta fel alapvető jogok korlátozásának igazolásakor, hanem mindösszesen a közvélemény vélt vagy valós állapotát követte, a látszatát sem kívánva adni az ellenkezőjének. Ebben a körben azt is hangsúlyozni kell, hogy végtelenül veszélyes, ha a t. Alkotmánybíróság teret enged annak, hogy mások jogairól közvéleménykutatások dönthessenek. Ez még rendes népszavazás esetén is nagyon nehezen lenne elképzelhető alkotmányosan, nemhogy egy mindenfajta kötőerő nélküli közvéleménykutatás esetén.

28. Feltéve, de nem megengedve, hogy a t. Alkotmánybíróság fentieket önmagában nem tartaná elegendőnek a Rendelet megtámadott szabályainak megsemmisítésére diszkrimináció okán, az Indítványozó előadja a következőket.

29. A támadott szabályozás mindenfajta racionális alapot nélkülöz. Először is le kell szögezni, hogy védettséghez kötni bizonyos alapjogok gyakorlását egy járványügy veszélyhelyzetben nem feltétlenül alkotmányellenes (természetesen az államnak itt is indokolnia kellene tudni a

szabályozás arányosságát és/vagy észszerűségét.) A racionalitás teljes hiánya számos okból egyértelmű. Elsőként: a védettségi igazolvány nem azonos a védettséggel. Ennek oka rendkívül egyszerű: az igazolványt nem akkor állítják ki, amikor már valóban igazol védettséget a jelenleg ismeretes tudományos konszenzus szerint, azaz a második oltás után, hanem már az első oltás beadása után rövid időn belül. Az igazolvány ekkor még számos esetben semmilyen valódi védettséget nem igazol, így ezen plasztikkártya birtoklása alapján különbséget tenni emberek között teljességgel önkényes és ésszerűtlen. A különböző jogosultságok védettségi igazolványhoz kötése azt a nem titkolt célt szolgálja, hogy minél többen beoltassák magukat. Ezt a célt ugyanakkor a kártya túlságosan korai kikézésítése erőteljesen gyengíti, a szabályozás tehát alkalmatlan eszköz az elérni kívánt célra, ugyanis közismert tény, hogy a második oltást az érintettek mintegy 10%-a nem veszi fel.

30. A szabályozás járványügyi szempontból is teljességgel ad-hoc jellegű. Érthetetlen például, hogy strandra miért nem lehet menni, amikor egy népszerű kocsmá teraszára, ahol egy hétfői estén a szó szoros értelmében egymás nyakán lógnak az emberek, igen. Tömött tömegközlekedési eszközökön hosszú időt, akár órákat el lehet tölteni, munkahelyekre be lehet menni, de egy moziba, színházba, könyvtárba már nem. Ha van is ezeknek a különbségeknek racionális indoka, az a társadalom számára nem világos és nem megismerhető.

31. A jogkorlátozás diszkriminatív volta mellett a legsúlyosabb érv a t. Alkotmánybíróság által is elvárt járványügyi védekezési érdek nyilvánvaló hiánya. 2021. november 11-én hatályba lépett korlátozások előtt a jelen indítványban korlátozott alapvető jogok háborítatlanul – de legalábbis mindenfajta különbségtétel nélkül - gyakorolhatók voltak. Nézzük meg, milyen járványügyi számok voltak ezen a napon. Aznap - a kijárási tilalom és egyéb korlátozások életbe lépésekor - 3945 új fertőzöttet találtak, 101 ember hunyt el, és 6352 embert ápoltak kórházban. A beadvány ezen fejezetének megírásakor (2021. május 17.) a számok a következők voltak: 426 új fertőzött, 38 elhunyt, 2259 személyt ápoltak kórházban. A trend a támadott szabályozás bevezetése óta szerencsésen folyamatosan pozitív. A tények viszont makacs dologok – és ha egy szabályozás nyilvánvalóan nincs vele összhangban, az súlyos alkotmányos problémát jelent.

32. Jelen esetben egy sokkal enyhébb járványhelyzetben sokkal súlyosabb jogkorlátozások érvényesülnek. A súlyos jogkorlátozások azért is teljességgel indokolatlanok a védettségi igazolvánnyal nem rendelkezőkre nézve, ugyanis a társadalom sokkal védettebb, mint 2020.

novemberében volt. Jelenleg 4.639.299 személy kapta meg az első oltást legalább – ez természetesen még nem jelent önmagában védettséget. 2.727.165 fő viszont már a második oltását is megkapta, ez a szám a bizonyosan védettek köre. (Megjegyzendő, hogy az Indítványozó által ismert tudományos konszenzus szerint az oltások túlnyomó részénél két hét után már érdemi védettség kialakulhat, ez a szám május 3-án – két héttel a beadvány megszerkesztése előtt – valamivel 4 millió fő felett volt.) A védettek számához még hozzáadódik a fertőzésen átesettek száma – melyet nagyon nehéz becsülni, ugyanis a tünetmentesség magas aránya miatt számos fertőzésen átesett egyszerűen soha nem tesztelteti magát. De bizonyosan többszázezer, akár milliós számról beszélünk ebben az esetben is.

33. Összességében elmondható, hogy jelenleg Magyarországon többmillió ember, de lehet, hogy a lakosság jóval több, mint 50%-a nagyfokú védettséget élvez a vírussal szemben, a magyar oltási program sikeres. Mindezért az Indítványozó alapvető jogai gyakorlása kapcsán bekövetkezett különbségtétel nyilvánvalóan észszerűtlen, szükségtelen és aránytalan a járványügyi védekezés szempontjából. Értelmezhető kockázatot nem mutatott be a jogalkotó, hogy az Indítványozó miért ne gyakorolhatná alapvető jogait ugyanúgy, mint a védettségi igazolvánnyal rendelkezők. Arctalan félelmekkel való hadakozás nem lehet alapvető jogok korlátozásának alapja, csak a valós veszélyek elleni küzdelem. A valós veszélyt viszont empirikus eszközökkel kell tudni kimutatni – jelen esetben ez lehetetlen küldetés, a fentiekben ismertetett nyilvános számok tükrében. Az Indítványozót ért különbségtétel tehát: diszkriminatív, ezért a Rendelet támadott szabályait meg kell semmisíteni.

34. A fenti következtetést támasztja alá, hogy az észszerűségi teszt alapja, hogy objektív (azaz bizonyítékokkal alátámasztott) tényekkel igazolható a különbségtétel és a korlátozás. Ebből fakad, hogy a szabályozás tartalmától függetlenül csakis akkor tekinthető alkotmányosnak, ha megfelelő tudományos megalapozással bír (amit az Alaptörvény XXVI. cikke is előír), hatástanulmányok, előzetes becslések, várható járványügyi visszaesés, gazdasági kockázatok etc.

35. A kormánykommunikációból nem derült ki és jelenleg nem is hozzáférhető ilyen egyébként egyértelműen közérdekű adat, amelyből megállapítható lenne, hogy a korlátozás, szabályozás megfelelő tényszerű alátámasztással bír és nem csak közvélemény-kutatáson alapuló improvizáció.

IV. A Rendelet 6. § 2(a)-2(c) bekezdéseinek és 12. § (1) bekezdés a)-b) j)a-jf) pontjainak alaptörvény-ellenessége

36. Az Indítványozó nem tud semmilyen zárt térben rendezett kulturális eseményen részt venni. A kulturális eseményekből való kizártság sérti az Alaptörvény XI. Cikkében foglalt művelődéshez való jogot. A t. Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban kifejtette, hogy eszerint az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése értelmében minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez; értve ez alatt a személyiség fejlődését szolgáló általános kultúra, műveltség elsajátításának a jogát, amelyet (legalábbis a művelődés alapjainak a megszerzését) az egyén többek között az oktatással sajátítja el. Ennek megfelelően állapítja meg az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdése, rögzítve az állam **intézményvédelmi kötelezettségét**, hogy ezt az állam a **közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével**, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással biztosítja. [9/2019. (III. 22.) AB határozat].

37. Az Indítványozó művelődéshez való jogát a Rendelet 6. § 2(a)-(c) bekezdései és 12. § (1) bekezdés a)-b) j)a-jf) pontjai szükségtelenül és aránytalanul sértik. A jogkorlátozásokkal kapcsolatos alapvetéseket az Indítványozó ezen a helyen nem ismétli meg, csak utal a diszkrimináció körében kifejtettekre. A jogalkotónak igazolnia kellene tudnia, hogy az Indítványozó művelődéshez való jogának korlátozása a járványügyi védekezés szempontjából szükséges és arányos. A fentiekben ismertetett számok tükrében ez a szükségesség és arányosság hiányzik, az Indítványozó művelődéshez való jogát Alaptörvény ellenesen korlátozza a Rendelet.

V. A Rendelet 8. § (6)-7(b) bekezdései (vendéglátó helyen való tartózkodás), 10. § (1), (5)-(6) bekezdései (szálláshelyen való tartózkodás), 12. § (1)-(2), 3(a), (4) b)pont, (4c) a) pont bekezdései (szabadidős létesítmények látogatása) alaptörvény-ellenessége

38. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, és a magánélet fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű

megállapítás, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]}.

39. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való jog a 11/2014. (IV. 4.) számú határozatban: „[a] magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába.” A magánszféra védelméhez való jog csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a szükségesség-arányosság tesztje alapján korlátozható.

40. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára, illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]–[84], hasonlóan: 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [29]}.

41. Az Indítványozó vendéglátó-helyiségek belső részébe nem léphet be bekezdései, illetőleg belföldi szálláshelyekre nem mehet barátaival és ismerőseivel, szabadidős (sport) létesítményeket nem látogathat. Mindezen korlátozások nem pusztán „szórakozási” lehetőségektől fosztja meg az Indítványozót. Ezek a területek a társadalmi érintkezés területei. A magánélet minőségét alapvetően meghatározza az emberi kapcsolatok minősége is, melynek fontos befolyásoló tényezője ezen emberi kapcsolatok konkrét megvalósulási formája, illetőleg új társas kapcsolatok létrehozásának lehetősége. Az Indítványozó mindezen lehetőségek és jogok gyakorlásától el van zárva, barátaival és családtagjaival vendéglátó-helyiségeket és egyéb szabadidős helyszíneket nem, vagy kevésbé használhat, az együtt tölthető érdemi idő lehetőségei is szűkülnek a szállodákra vonatkozó látogatási tilalom miatt.

42. Mindez egyértelmű beavatkozás az Indítványozó magánéletébe, melynek a fentiekben kifejtettek szerint semmilyen szükséges és arányos indoka nincsen. A támadott szabályozásokat ezen okból is meg kell semmisíteni.

43. A könyvtárakból és levéltárakból való kizárása (Rendelet 12. § (1) bekezdés jb) pontja) sérti az Alaptörvény X. cikkében foglalt tudományos kutatás szabadságát is. A tudományos élet szabadságának tiszteletben tartása és támogatása kimondásával, és annak deklarációjával, hogy tudományos igazságok kérdésében állást foglalni csak maga a tudomány lehet kompetens, nemcsak alapvető jogállami és alkotmányos értéket nyilvánít ki, hanem szubjektív jogként fogalmazza meg a tudományos alkotás szabadságát, továbbá a tudományos ismeretek megszerzésének - magának a kutatásnak - és tanításának szabadságát, mint az ún. kommunikációs alapjogok egyik aspektusát. A tudományos élet szabadsága tehát magába foglalja a tudományos kutatáshoz és a tudományos igazságok és ismeretek terjesztéséhez való szabadságjogot, amely tágabb értelemben a véleménynyilvánítási szabadsághoz kapcsolódik. Ezért az állam a tudományos alkotás és ismeretszerzés, továbbá a tudományos tanítás szabadságát csak olyan korlátozásoknak vetheti alá, amely a kommunikációs szabadságjogok korlátozásával szemben támasztott alkotmányos követelményeknek megfelel. [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 182.]

44. Az Indítványozó kutatói szabadságába való beavatkozásnak semmilyen alkotmányos indoka nincs a fentiekben részletesen kifejtettek értelmében, az egyértelműen észszerűtlen, szükségtelen és aránytalan korlátozás. A Rendelet 12. § (1) bekezdés c) és d) pontjai, melyek kizárják az Indítványozót az edző-és fitness-termek, valamint uszodák használatából, egyértelműen sértik az Alaptörvény XX. cikkében foglalt testi-lelki egészséghez való jogot. Ezen alaptörvényi cikk kifejezetten előírja az állam számára a sportolási lehetőségek támogatását. A támadott szabályozás ezzel pontosan ellentétes, Indítványozó sportolási lehetőségeit nagyban szűkíti. Ennek a jogkorlátozásnak sincs semmilyen ésszerű, szükséges és arányos indoka, így az ezen okból is meg kell semmisíteni.

Trieszt, 2020. május 20.

Tisztelettel,

Bakó Beáta